

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

CEZA HUKUKU BİLGİSİ

Ünite 7: Yaptırım Teorisi

Dr. Öğr. Üyesi Reşit KARAASLAN

Hafta 9

Ünite 7: Yaptırım Teorisi

Cezalar

TCK'nın 45. maddesine göre suç karşılığında uygulanan yaptırım olarak cezalar,

- hapis ve
- adli para cezalarıdır.

Bunlardan hapis cezası kişinin özgürlüğüne, adli para cezası ise mal varlığı değerlerine yöneliktir.

Ünite 7: Yaptırım Teorisi

Cezalar

❑ Anayasa m. 38: "(Değişik onuncu fıkra: 7/5/2004-5170/5 md.) Ölüm cezası ve genel müsadere cezası verilemez."

Bir suç karşılığında bu cezalardan sadece hapis veya sadece adli para cezası öngörülebileceği gibi, bu cezalar birbirine alternatif veya birlikte de öngörülebilir.

Cezalar

- TCK m. 81: yalnızca hapis cezası
- TCK m. 182/1: yalnızca adli para cezası
- TCK m. 183: hapis cezası ve adli para cezası birbirine alternatif
- TCK m. 157: hapis cezası ve adli para cezası birlikte

Cezalar

- Hapis cezası, süresi ve infaz şartları göz önünde bulundurularak
 - ❖ süresiz (müebbet) ve
 - ❖ süreli hapis cezası olmak üzere ikiye ayrılır.

2

Cezalar

- Hükümlünün hayatı boyunca devam eden müebbet hapis cezası da infaz rejimindeki farklılık nedeniyle
 - ağırlaştırılmış müebbet ve
 - müebbet hapis olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

- Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası: Hükümlünün hayatı boyunca devam eden, kanun ve Cumhurbaşkanınca çıkarılan yönetmelikte belirtilen sıkı güvenlik rejimine göre çektirilen cezaya, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası denir (TCK m. 47).

- Müebbet hapis cezası: Hükümlünün hayatı boyunca devam eden cezaya, müebbet hapis cezası denir (TCK m. 48).

Sürelî hapis cezası: Kanunda aksi belirtilmeyen hâllerde bir aydan az, yirmi yıldan fazla olmamak üzere uygulanan hapis cezası ise sürelî hapis cezasıdır (TCK m. 49/1).

Sürelî hapis cezaları, somut olayda hükmolunan hapis cezasının süresinden hareketle uzun ve kısa sürelî hapis cezası şeklinde ikili bir ayrıma tabi tutulmuştur. Buna göre, hükmedilen bir yıl veya daha az sürelî hapis cezası kısa sürelî hapis cezasıdır (TCK m. 49/2).

- Günümüzde en iyi koşullar içinde infaz edilse dahi, hapis cezasının infazının, suçlunun yeniden sosyalleşmesini sağlamada yetersiz olduğu kabul edilmektedir; zira hürriyeti bağlayıcı cezaların infaz kurumunda çektirilmesinin sebebiyet verebileceği olumsuz etkilerin önüne geçilmesi mümkün değildir. Bu nedenle modern ceza hukukunda, suç işleyen kişilerin bir ceza mahkûmiyetine uğramasını önlemeye yönelik kurumlara yer verildiği gibi, mahkûm olunan hapis cezasının infaz kurumunda çektirilmesini önleyici müesseselere de yer verilmektedir.

- ❖ Uzlaşma (CMK m. 253-254)
- ❖ Kamu davasının açılmasının ertelenmesi (CMK m. 171/2-6)
- ❖ Hükmün açıklanmasının geri bırakılması (CMK m. 231)
- ❖ Önödeme (TCK m. 75)

Hapis Cezasının Sakıncalarını Gidermeye Yönelik Tedbirler

- ❖ Hapis cezasının ertelenmesi (TCK m. 51)
- ❖ Koşullu salıverilme (CvGTİHK/İnfaz Kanunu m. 107)
- ❖ Kısa süreli hapis cezasının seçenek yaptırımlara çevrilmesi (TCK m. 50)

Adli Para Cezası

- Yaptırım olarak suçun karşılığında uygulanan cezalardan bir diğeri de adli para cezasıdır. Adli para cezası, işlediği suç nedeniyle kusurlu bulunan kişi tarafından belli bir miktar paranın Devlet hazinesine ödenmesinden ibarettir.

5

Adli Para Cezası

- Adli para cezasının nasıl hesaplanacağı TCK'da, söz konusu bu cezanın infazının ne şekilde yapılacağı ise CvGTİHK'da düzenlenmiştir.

Adli Para Cezası

- Adli para cezasının gün unsuru, beş günden az ve kanunda aksine hüküm bulunmayan hâllerde yediyüzotuz günden fazla olamaz (TCK m. 52/1).

Adli Para Cezası

- Kanun'da bir gün karşılığı ödenmesi gereken para miktarının alt ve üst sınırı da belirlenmiştir. Buna göre bir gün karşılığı ödenmesi gereken para miktarı en az yirmi ve en fazla yüz Türk Lirası olabilir (TCK m. 52/2).

6

Güvenlik Tedbirleri

- TCK'da suç teşkil eden haksızlığı gerçekleştiren kişiye uygulanabilecek iki tür yaptırım öngörülmüştür. Bunlar **ceza ve güvenlik tedbiridir** (TCK m. 45 vd.).

- TCK'nın 45. maddesine göre suç karşılığında uygulanan yaptırım olan cezalar, hapis ve adli para cezalarıdır. Ancak TCK, söz konusu bu cezaların yanında bir de güvenlik tedbirlerini düzenlemiştir. Bu ifadede rahatlıkla anlaşılacağı üzere, suç teşkil eden hukuka aykırı bir fiilin karşılığı olarak uygulanacak yaptırım ya ceza ya da güvenlik tedbiri veya hem ceza hem güvenlik tedbiri olacaktır.

- Güvenlik tedbiri, bir suçun işlenmesine bağlı olarak hükmedilebilen, işlenen suçla bağlantılı olarak ortaya çıkan tehlikeliliği esas alan, uygulanabilmesi için kişinin işlediği suçtan dolayı mutlaka kusurlu addedilmesini gerektirmeyen yaptırımdır.

Türk Ceza Kanunu'nun öngördüğü güvenlik tedbirleri şunlardır:

1. Belli hakları kullanmaktan yoksun bırakılma (TCK m. 53),
2. Eşya müsadresi (TCK m. 54),

3. Kazanç müsaderesi (TCK m. 55),
4. Çocuklara özgü güvenlik tedbirleri (TCK m. 56),

5. Akıl hastalarına özgü güvenlik tedbirleri (TCK m. 57),
6. Mükerrirlere ve diğer özel tehlikeli suçlara özgü güvenlik tedbirleri (TCK m. 58),

7. Sınır dışı edilme (TCK m. 59),
8. Tüzel kişilere özgü güvenlik tedbirleri (TCK m. 60).

Dava ve Cezanın Düşürülmesi

1. Sanığın veya hükümlünün ölümü
2. Af
3. Zamanaşımı
 - a. Dava zamanaşımı
 - b. Ceza zamanaşımı
4. Şikayetten vazgeçme